

Tillvarata psykologers fulla kompetens i vården

Vårdkvalitet och patientsäkerhet är heta diskussionsämnen i såväl media som bland patienter och anställda inom hälso- och sjukvården. Nya Lidköpings-Tidningen har vid flera tillfällen rapporterat om personalbrist och orimlig arbetsbelastning inom både vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri i Skaraborg. Senast den 2/9 "Stafettläkare enda lösningen" och den 4/9 "Riskabelt sluta ta in hyrläkare". Läkarbristen anses oftast vara problemet och den kortsiktiga lösningen är att anlita stafettläkare, samtidigt som stafettläkarsystemet allvarligt belastar landstingets ekonomi.

Vi är införstådda med att det finns risker med att avveckla nuvarande stafettläkarsystem. Befintlig personal pressas hårt och onda cirklar uppstår där personal sjukskrivs eller säger upp sig på grund av dålig arbetsmiljö och orimlig arbetsbelastning. Vi menar dock att vårdkrisen, inom såväl psykiatri som primärvården, till stora delar handlar om föråldrade system med en otidsenlig föreställning om att det till varje pris är just fler läkare som behövs för att säkra vårdkvaliten vid diagnostik och behandling av psykisk ohälsa.

Cirka 30-35 procent av primärvårdens patienter lider av psykisk ohälsa. Aktuell forskning visar att psykologisk behandling är minst lika effektiv som medicinsk behandling vid depression, ångest, sömnstörningar, utmattningstillstånd och livskriser. I linje därmed förordar Socialstyrelsen psykologisk behandling som förstahandsval vid ovan nämnda psykiska problem. Primärvårdens och psykiatriläkarnas ofta orimliga arbetsböda skulle därmed kunna avlastas genom att tillvarata psykologers fulla kompetens.

Legitimerade psykologer har en sexårig utbildning, inklusive ett års praktiktjänstgöring (PTP) och Socialstyrelsens legitimation att självständigt bedriva evidensbaserad psykologisk behandling. Genom att ge psykologer ansvaret för de drygt 30 procent av patienterna inom primärvården som lider av psykisk ohälsa, skulle dessa patienter dessutom få den evidensbaserade behandling som Socialstyrelsen förordar. När medicinsk vård, som till exempel medicinering behövs skulle patienten självklart erbjudas läkarkontakt.

Stafettläkare, som kommer och går, kommer aldrig kunna ge patienter med psykiska problem den kontinuitet, långsiktighet, trygghet och uppföljning som fast anställda psykologer kan erbjuda. Att ge psykologer större ansvar för diagnostik, behandling och sjukskrivning vid psykisk ohälsa vore därmed en både kvalitetshöjande och ekonomiskt fördelaktig lösning på läkarbristen inom primärvården. Även inom psykiatri borde en sådan lösning prövas.

I Norge har psykiatri, eller den psykiska hälsovården som man ändrat benämningen till, i enlighet med forskningsläget, reformerats så att psykologer och läkare nu gemensamt ansvarar för vården av psykisk ohälsa. Vår förhoppning är att en liknande reform genomförs i Sverige.

Att psykologer ännu inte har sjukskrivningsrätt vad gäller psykisk ohälsa saknar saklig grund och handlar mer om otidsenliga, ineffektiva system. Möjliggör sjukskrivningsrätt för kliniska psykologer istället för att betala dyrt för tillfälliga stafettläkare med knapphändig kännedom om patienten. I Norge får numera kliniska psykologer, efter en kompletterande utbildning, sjukskrivningsrätt. Läkarbristen manade fram denna reform. Projektet har fallit väl ut och farhågorna om att sjukskrivningarna skulle öka, när sjukskrivningsrätten utvidgades, har visat sig obefogade.

Vårdkrisen och de skenande stafettläkarkostnader handlar alltså delvis om en omfattande psykologbrist. Årskostanden för stafettläkare, som i primärvården ligger kring en miljard kronor, skulle räcka till att förse varje vårdcentral med en heltidsanställd psykolog (Depression en rapport om samhällsekonomiska och mänskliga vinster, Psykologförbundet 2009). Det är oacceptabelt att människor med psykiska problem inte får den skattefinansierade, evidensbaserade vård de har rätt till på grund av otidsenliga system som varken vill eller förmår tillvarata de lösningar som finns mitt

framför näsan.

Styrelsen för Sveriges

kliniska psykologers förening:

Josefin Ahlqvist leg psykolog, leg psykoterapeut, BUP Funk, Stockholm

Erik Andersson leg psykolog, Psykiatri Sydväst, doktorand, Karolinska institutet, Stockholm

Eva Hedenstedt leg psykolog, specialist i klinisk psykologi, leg psykoterapeut, Wise Mind AB, Stockholm

Patrik Holmberg leg psykolog, Avonova Hälsa, Stockholm AB

Sigrid Salomonsson leg psykolog, enhetschef för Psykosociala teamet, Gustavsbergs vårdcentral

Peter Westberg leg psykolog, Vuxenpsykiatri, Helsingborg